

cant. Aquestes formes es deuen evidentment a la repugnància de l'àrab envers els grups de líquida inicials —com PL—, que l'obligà a canviar un *Ploppo(s)* preislàmic en *Polop(os)*. Per tant aquests NLL del mossàrab or. corresponen exactament a la base *PLÖPPUS, que ha donat el cast. i arag. *chopo* [1373], el gall. *chopo*, port. *choupo*, l'it. *pidoppo* i el roms. *plop*. Que, almenys en aparença, semblen ser prolongació del llatí *pōpulus*, sense gaire més canvi que traslladar el lloc de la -l-. Forma que ja tenim documentada en el Sud d'Itàlia, com *pluppi* a. 994, i *πλουππος* S. xi a Calàbria.

Que en aquells NLL valentino-granadins tenim el nom del nostre arbre, serà clar majorment si hi combinem el NL *Pulpit*, *Pulpite* o *Pulpites*, que trobem denominant quatre pobles de Granada, Jaén i Múrcia, el de Santa Magdalena de *Polpis* (<-ic = -its) en el Maestrat, i el de la famosa *Fuente de Pulpí* prop de Vera (Almeria), tant sonada en les guerres morisques d'Alpujarras i que ja molt abans figura com *Font de Polpit* o *de Pulpit* en reports dels Templers catalans de Lorca, dels anys 1309 o 1331. Com vaig demostrar en el meu article de *Top. Hesp.* I, 57 i 52, es tracta del collectiu llatí *pōpuletum* ('pollancreda', d'on els nostres *Poblet* i *Poboleda*), sinó que aquí partim de la variant metatitzada *PLOPPETU, corresponent al PLOPPU d'on el cast. *chopo*, it. *pioppo* etc. Variant en la qual aquella repugnància de l'àrab obligà a canviar *Plopp*-en *Polp*-. Doncs bé, aquí el fet de ser denominació de fonts ja mostra que es tracta del gran arbre de les fonts: el pollancre.

Ja he apuntat que del *chopo* castellà ha de ser manlleu el cat. merid. *xop*, manlleu provocat per l'homonímia. Dins el domini castellà, *chopo* fou, ja des d'antic, particularment aragonès, car d'Aragó prové la més antiga documentació en la llengua veïna: un inv. de 1373 i altres també arag. del S. xv; constato que avui és *çôpo* la forma àdhuc de l'alt-arag. llevantí, fins a Plan de Gistau (1965). En català *xop* és actualment la forma general o molt predominant a tot el P. Val., en tinc dades de la Rib. d'Ebre, Priorat i Segrià, i pron. *xóp* arriba fins a les portes de Bna., en el Prat. Ja figura en JRoig (*Spill*, 6167) i en Eiximenis, que escrivia c. 1385 i vivia a Val. (*Regiment*, NCL., 29.10). D'aquí el collectiu valencià, que és *xopada* o *xopar* (Valor-Giner 1950-55). Una altra forma d'eludir l'homonímia fou adoptar formes llatinitzants: netament una val. *pōpul* recollida per Cavanilles (*Obs.* II, 329). I el derivat cerdà *populina* (BDC II, 56): jo sento *pupulinə* a Bolvir i, amb propagació nasal, *pumpulinə* a Bellver de C. (1935); encreuat amb el fr. *peuplier*: *pupulié* al Vilar d'Urtx (1935).

Nol s'acaben aquí les variants del nom del pollancre que presenten anomalies enfront de llur suposat ascendent ll. *pōpulus*. Car, ultra els anomenats tipus dels nostres dialectes, i llurs reflexos mossàrabs, en ténim d'altres no menys sospitoses o susceptibles de provenir de variants pre-romanes diferents: a) En primer lloc ni tan sols el tipus PLOPPU del cast., port., it., mossàrab i romanès, no és pas evident que puguem re-

duir-lo a una transformació metatètica del mot llatí.

b) El cast. *pobo* «álamo blanco» [S. XIV o XIII] l'usa encara mant poeta clàssic: «sube, frondosa vid, y en extendido / ramo corona la desnuda frente / de este infelice *pobo*» Rioja (Rivad. xxxii, 375a); ben viu encara en parts de la prov. de Madrid, es comprova com a forma antiga a tota la Meseta gràcies a la toponímia (*Pobar*, *Poveda*, *Povedilla* etc.), i n'hi ha algunes dades, toponímiques o documentals antigues, en algunes zones del Nord de Portugal: suposa una base *POPU i no pas PŌPULUS.

c) Oc. *púbol* (qui sap si no sempre estrany del tot al cat., puix que tenim el nom de poble b.-emp. *Púbol*), però més sovint *píbol* (avui *píbou*), que ja apareix (junt amb un femení *pibola*) a l'Edat Mitjana [S. XIV, PSW VI, 307]; i avui s'estén des de Niça fins a l'Oceà: és *píbu* a la baixa Vall d'Aran, però canviat en *bibu* a tota la resta de la vall, de Bossost fins al capdamunt. A la part alta, designa una varietat diferent del *clóp*, el *Populus pyramidalis*, però des de poc més avall de Viella, aquest ja no s'usa i *bibu* s'aplica a totes dues. La -p- reapareix a la zona gascona pròxima a l'aranès, des del Coserans oriental (*píbol*), pel Comenge fins a la Vall d'Aura (*Vocab. Aran.*, p. 95, n. 3 etc.); però hi ha de nou *bígou* a Banheres de Bigorra («saule») [?], *biule* en el Gers (Condom: *Arm. de Gasc.* 1935, 19), *buillo* a part de les Landes (Méti-vier, 717) —*aubabulho* en el Gers (Eauze, *Bouts d. M.* VIII, 9) sumat amb ALBA—, i *bríule* a les Landes i Gironda («tremble» Moureau). Ja va indicar Ronjat (RLR LX, 481 i *GrIstPrMod.* I, 148; II, 50)¹ que aquest tipus oc. obliga a postular una base *PŪPULUS (o si es vol PŪPŌLO-) amb dissimilació *ü-u > i-u*, tal com *nivol/núvol*, *tiure < tiüre*, *piuze < PŪLĪCEM*.

d) Formes amb r- inicial: Perigord *tible*, friülà *talpon*, ven. ant. *topon* (REW, 6654.5), lit. *tāpalas*, paleoeslau i rus dial. *tópolj*,² alb. *tupli*. e) El cat. central i or. *pollanc/pollancol/pollancle > pollancre*, presenten el sufix netament pre-romà -ANKO-, -ANKO-LO-, enganxat al radical POKLO- de *poll*. f) L'albanès *plep* (Gust. Meyer, *Alb. Gramm.*, 12) se'ns torna a presentar amb la inicial PL-, KL- dels tipus *PLOPPU (port.-roms.) i *clöp/qulūpuš*, però d'altra banda amb una vocal tònica que no és la de quasi tots els noms llatino-romànics ni ben bé la A del tipus g, que anem a veure, i no sé bé si és prou conciliable amb l'un ni amb l'altre.

g) En fi, encara que hi ha moltes formes com *pöppel* en els dialectes alemanys, que podrien i solen explicar-se com a llatínismes, aquesta explicació no dóna compte de la a de l'al. i neerl. mj. *pappel*, que ja es documenten com a a.-al. antic. I per més que tants germanistes hi hagin volgut aclucar els ulls, aqueixa a és inconciliable en fonètica germànica amb la ō del llatí.³

Doncs, tenint en compte que el ll. PŌPULUS és un mot sense etimologia indoeuropea, jo no puc deixar de recordar-me que el canvi de ō en ā és típic del cèltic i reapareix en altres llengües indoeuropees, i que no és menys típica del proto-cèltic (i també representada en altres famílies) l'antiquíssima assimilació P-K^u >